

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	16 kor. — fill.
Negyedévre	4 „ — „
Helyben házhoz hozva:	
Egész évre	20 kor. — fill.
Negyedévre	5 „ — „
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor. — fill.
Negyedévre	6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség köziratok visszaműködésére vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, április 26.

Ellentét.

(K. Ö.) Egy különös közgazdasági jelenséggel kell foglalkoznunk, melynek jelentősége fokozódik, ha figyelembe vesszük, hogy az semmiképp sincs összefüggésben az általános közgazdasági viszonyokkal, sem azokból ki nem magyarázható.

Mikor ugyanis a pénzintézetek mérlegei láttak napvilágot, sokan csodálkoztak azon, hogy a rossz gazdasági és pénzügyi viszonyok dacára a gazdasági eredmény kielégítő, soknál meg fényes is. Mi nem csodálkoztunk azon. Sőt természetesen találtuk.

Nálunk ugyiszólván egész közgazdasági életünk a hitelen alapszik. A pénzügyi életnek ez a természetes következménye. Hitellel tartjuk fenn magunkat nem csak a jó években, hanem annál inkább a rossz években, mikor mindenféle közterhet és adósságtörlesztést ép úgy le kell rónunk, mint a jó esztendőben. A pénzintézetek évi eredményeit tehát semmiképp sem alterálja a rossz gazdasági év, sőt kedvezőbbé teszi, eltekintve attól, hogy oly pénzügyi viszonyok álljanak be, mint az elmúlt esztendeiek.

A pénzintézetek fényes eredményeiből általában a gazdasági élet pezsgésére és a gazdasági élet fellendülésére szoktak következtetni. Másutt igen. Nálunk nem.

Mert nálunk a közgazdasági élet fejlesztése erkölcsstelen spekuláczió alapszik, mely az alapítással járó haszon kedvéért jó folyamatba, de hogy a fundálás egészséges és realis legyen és hogy a kibocsátó intézetek bizonyos erkölcsi felelősséget vállalnának az általuk életbe léptetett vállalat szemből, ki gondolna erre manapságban. Természetesen mi nálunk, mert máshol erre is gondolnak. Másutt a többi között arra is gondolnak, hogy a kibocsátott részvények kurzusát minden tisztességes módon tartsák, nálunk beérik az emisszionális haszonnal és ha ez meg van, kezdjük más alapítást. Világos példa erre a Weitzer-féle vagon-gyár esete, melynek részvényeit tavaly júliusban 210 forint árfolyamon bocsátották ki, most 50%-kal olcsóbb jegyzés mellett sem kellenek a részvények, még a kibocsátó intézeteknek sem.

Mindezeknek kézzel fogható bizonyítékát képezik az iparvállalatok múlt évi üzlet eredményei. A pénzintézetek jól arattak, az iparvállalatok legnagyobb részt válságba jutottak. Eltekintve a téglagyárak rossz üzlet eredményétől, melyet szintén a túlspekuláció okozott, itt van a Schlick-féle gépgyár, a Vulkán gépgyár, a Walsler-féle gépgyár, a Weitzer-féle vagon-gyár a nevesebbek közül és egész sereg kisebb vállalat, mely vagy oszlatéket nem tud fizetni, vagy nagy számokban kifejezhető veszteséggel zárja üzleti évét.

Ezt a szomorú üzlet eredményt általában a múlt esztendői pénzügyi viszonyoknak tudják be, mely a pénzintézeteknek al-

kalmul szolgált arra, hogy horribilis kamatot szedjenek kölcsöneik után. — Elismerjük, hogy a múlt esztendői ipari jövedelmek semmiképp sem voltak arányban a túlmagas kamatlábbal. Aki azonban egyedül ennek a körülménynek akarná betudni az iparvállalatok rossz üzlet eredményét, az semmiképp sincs tisztában a modern alapítások természetével, sem azzal a szerepkörrel, mely az alapítások körül a pénzintézeteknek jut.

A fenebbiekén kívül itt méltán hivatkozhatunk arra az elkeseredésre, mely a közönség körében uralkodik, valahányszor bizonyos vállalati részvények rohamos árfolyam veszteségével van dolgunk. Az elkeseredés jobban az emittáló pénzintézet ellen irányul, mert kizárólagosan ezt ajándékozom meg bizalmammal, mikor az általa emittált részvényeket vásárlom. Feltételezem, hogy realis vállalatot indított és nem azt, hogy kizárólagosan a spekuláció által vezetette magát.

A gazdasági kultúra tekintetében és ennek fejlesztése szempontjából nálunk sok alkalom nyílik alapításokra, csak hogy szem előtt kell tartanunk a pénzügyi és hitelviszonyainkat, gazdasági szükségleteinket és főleg a sorrendet. Ezek figyelembe vétele nélkül nincs szoliditás és realitás. Józan észszel pedig csak ezektől lehet várunk közgazdasági életünk megtermékenyítését.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A nezsideri templom tornya.

(Manőver-epizód.)

Söhnstorff Alfréd után: Idem.

Könyörtelen forrósággal süt alá a tüzes nap korongja a parndorfi pusztaságra. A világoskék égboltozat felhőtlen terjeszti szét ivszáryait a végtelenbe vesző, hullámos rónaságra s mint egy tükörben látja képét a Fertő vizének vakító színén, a merről a libbenő hűs szellő frissen kaszált széna illatát hozza magával, mely a part mentén rendekben szárad a napon.

Ez a kis légmozgás is csakhamar elhal a pusztá felett hullámzó izzó sugárözönben, mely mint egy kotló fekszi meg az összefüzdött buzakévéket és meleg csókjával megérleli a hatalmas kukoricza csöveket.

Tul a vasuti vágányokon, melyeken rövid, gyors lélekzetet szedve halad a kis uradalmi vonat és kinosan köhécselve bőfögi ki sötét füst és korom keverékét, fel északnak húzódik a kietlen erdei út porlepte fáival, melyeknek száraz ágai úgy néznek ki, mint ég felé emelt karok, melyek megváltó esőért esedeznek a felhőkhez.

A római sáncok hosszában húzódnak a beláthatatlan ugarok és talló földek, melyek a láthatár szélén kekes-szürke párázatba vesznek.

Egy valódi, Isten igazából való manővernap!

A parndorfi-ut északi részén verődnek csoportba a »csata-bámezék«-ok. A bécsi nyaralók, kik poros fiakkereken jönnek Bruckból a gyakorlat színhelyére; a szomszéd falvak magyar birtokosai, családjaikkal és elegáns phaetonokon, melyeket tüzes vérű magyar lovak vonnak sallagos magyar szerszámban, hátuk megett külön ülésen a diszes és fantasztikus nemzeti viseletbe öltözött inassal vagyis udvari huszárral; végül a brucki tábornok szolgálóiban nem levő összes tisztjei, akiket senki sem kényszerít a kirándulásra, de a kik azért mind megjelennek a manőveren szepten, kerékpáron vagy lóháton, már a milyen kinek-kinek az izlése, vagy a milyen az alkalom, a melybe fogózkodnak. Még Parndorf falu és a környék paraszt népe is kisereglik a mezőre és ölbetett kezekkel várja a nagy eseményt. Arányos természetű izmos alakok ezek mind, napsütötte értelmes arcokkal. Hosszu hajuk simára fésülve omlik a nyakukba s ott olyan sajátságos, különös módon van a végeik lecsapva, mely a Bécsben is jól ismert szláv szénás gazdáknak is a »Reindl modi« hajnak gunynevét szerezte meg. Mindazonáltal kitűnő katonák ők, kevéssel beérők és rendkívül bírják a marsolást, a menetelést, nemhiába atyafiai a Vág völgyét lakó híres vasgyuróknak.

Az asszonyok már kevésbé hódítók. Kicsire természetek, csontosak, minden kellem és báj nélkül, a nagy hőség dacára szoknya szoknya

hátán rajtuk, úgy hogy alig bírják, mellüket testhez álló színes fűző derék borítja és szoritja össze, fejükön színes selyemkendő. Rendkívül kedvesek a gyermekeik. Minta képei ezek az apróságok az erőnek és egészségnak, a kiknek semmi igényük, semmi szükségük és semmi gondjuk sincs a világon. A mint meztelen lábkal szaladgálnak a tüzes porban, azt a gondolatot támasztják az ember lelkében, mintha az édes anyaföldből szivnák be magukba azt az életkedvet, vidámságot, mely arcukról lesugárzik.

Az istenadta kis libapásztoroknak még halvány sejtelmük sincs arról, hogy mi az a manőver; mik a fényes harci játékok s mi a háború a valóságban? Ők csak annyit tudnak, hogy az elmúlt napokban egy nagy csapat porlepett és ijesztő arcú lovas vágatott végig a falun, hogy a községbeli nagy lányok ijedten bujtak el a házakban, hogy a járókelők a falhoz lapultak és onnan nézték nagy gyönyörrel a deli lovasokat s még az is az esztendőben van, hogy egyik-másik kövérebb libájuk, mely még idejében nem menekült bele nagy gágogás és szárnyverések közt a tóba, vagy az árok vizébe, az a lovak patkói alatt maradt összetiporva. S minthogy megint veszedelmesen gyülekezik a nép s híre jön a katonák jövetelének, sietve iparkodnak elrejteni az ő drága portékájukat, a tollas kétlábúkat. Szinte irigykedve legel a szem ezeken a kis embereken, hogy egyéb dolguk és gondjuk sincs, csak ez!

— Vajjon fogunk e látni valamit a gya-

Egy egyházjogi sérelem.

A néppárt lapja, az *Alkotmány* tegnapi számának vezércikkében kijelentette, hogy *Molnár* János pápai prelátus az esztergomi káptalanban megüresedett stallumra a bibornok hercegprimás által első helyen volt fölterjesztve, de most úgy hirdik és a Széll kormány egyik félhivatalosában ki is jelentette, hogy Molnár János apátból nem lesz kanonok és semmi esetre sem lehet addig, a míg a kanonoki stallumok adományozása a Széll kormány fölterjesztésére történik.

Sajátságos hír minden esetre, mert már nem egyszer lépett politikai pártból aktív politikus Kanoniába s szeretnők tudni, hogy ha a primás valakit méltónak tart a kiténtetésre, mi jogon akadályozhatná meg azt — politikai pártállás miatt.

Ennyi szabadságot talán csak ki bír a liberális éra is, hogy ki ki szabadon vallhassa meggyőződését anyagi kár nélkül. Hisszük, hogy az egész hír csak kacsa.

Lukács pénzügyminiszter visszavonulása.

Már hosszabb idő óta emlegetik politikai körökben, hogy *Lukács* László pénzügyminiszter, megrendült egészségi állapotára való tekintettel le akar mondani állásáról, hogy teljesen nyugalomba vonuljon. Bizonyosnak tartják, hogy nem is marad meg tovább a hivatalában, mint a kvótakérdés újabb elintézéséig. Képviselői körökben úgy mondják, hogy *Lukács* László helyébe *Hegedűs* Sándor, a mostani kereskedelmi miniszter jön. Hogy aztán ki venné át a kereskedelmi tárczát, az még kérdés. Ez természetesen csak egy újabb kombináció a sok régi mellé. Mi nem hiszük, hogy a kabinet végleges rekonstrukciója a választások előtt bekövetkezne.

A magyar állampapírok ausztriai járadékadója.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Azzal a hírrel szemben, hogy a magyar állampapíroknak az osztrák járadékadó alól való fölmen-

tése tárgyában a tárgyalások eredménytelenül végződtek, megbízható forrásból arról értesülünk, hogy ez a híresztelés teljesen alaptalan, sőt ellenkezőleg azt jelenthetjük, hogy a magyar és az osztrák kormány között folyó tárgyalások előreláthatólag már legközelebb olyan alapon fognak befejezést nyerni, a mely mind a két állam érdekeinek teljesen megfelel.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház mai ülése.

Budapest, ápr. 26.

Az országgyűlés mindkét házában ma hirdették ki a szokásos módon a III-ik ülészsakot bezáró és a IV. ülészsakot megnyitó királyi leiratot.

A képviselőház e czéllból 10 órakor ülést tartott. Perczel Dezső elnökölt. A jegyzőkönyv hitelesítése után *Széll* Kálmán miniszterelnök felállt és átnyújtotta az elnöknek a legfelsőbb leiratot kérve annak kihirdetését és a főrendiházzal való közlését.

A királyi leirat, melyet Perczel Béni jegyző olvasott fel, így hangzik:

Mi első Ferencz József Ausztriai császár, Csehország királya stb., stb. és Magyarország apostoli királya.

Hü Magyarországunk zászlósainak egyházi és világi főrendinek és képviselőinek, kik az általunk 1896. november 23-ikára Budapest szék- és fővárosunkban egybehívott országgyűlésen egybegyűlvék, királyi üdvözlötünket.

Kedvelt Hivünk! Midőn magyar ministeriumunk előterjesztésére az általunk 1896. november 23-ikára egybehívott országgyűlés III. ülészsakát ezennel berekesztjük, egyuttal ugyan ezen országgyűlés IV. ülészsakát folyó évi április hó 30-ára megnyitottnak nyilvánítjuk.

Kikhez egyebiránt királyi kegyelmeinkkel állandóan hajlandók maradunk.

Kelt Bécsben ezerkilencszáz év április hava 25-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.,

Széll Kálmán s. k.

A leirat fölolvása után az elnök a jövő ülés idejét hétfő délelőtt 10 órára tűzte ki, a mikor a leirat az új ülészsak megnyitása alkalmából újból ki fog hirdettetni.

Azután ugy a maga, mint elnöktársai nevében megköszönte a Ház tagjainak szives támogatását. A jobboldal az elnököt zajosan megéljenezte.

Végül a jegyzőkönyvet hitelesítették, hogy a főrendiházzal nyomban közölhessék, mire az ülés véget ért.

A főrendiház déli 12 órakor tartott ülést. Az egybegyűlt főrendek a királyi leiratot állva hallgatták végig. A főrendiház legközelebbi ülése hétfőn déli 12 órakor lesz.

Perczel Dezső a múlt ülészsakról jelentést terjesztett be, a mely magában foglalja a képviselőház megalakulásáról, a választásokról és egyéb a képviselőházat érintő főbb mozzanatairól szóló adatokat.

A harmadik ülészsakban képviselői állásukról lemondottak 6-an, u. m.: *Mara* László, *Goldis* József, *Pavics* Ármin, *Beles* János, *Tibád* Antal, *Gulner* Gyula.

Elhunyt 10 képviselő: *Vay* Ernő gróf, *Zsámbokréthy* József, *Radó* Kálmán, *Horváth* Tholdy Lajos, gr. *Fejérváry* Károly, *Pejacsevich* Arthur gr., *Urányi* Imre, *Telecki* Plátó, *Jovanovich* Szilárd, *Görgey* Gyula.

Időközben képviselővé választott 15 képviselő.

Az összeférhetlenségi bizottság határozata folytán megszűnt *Sima* Ferencz megbízása. Összeférhetlen állásáról lemondott három képviselő.

Ezután felsorolja a jelentés az egyes miniszterek által beadott törvényjavaslatokat.

Végül a mentelmi ügyekről számol. Előfordult 33, elintéztetett 30, elintézetlen maradt 3.

A II. ülészsakról fennmaradt és a jelen ülészsakban elintéztetett 27 mentelmi ügy.

Felirat és kérvény beadott 395

Elintéztetett 337

Elintézetlen 58

A harmadik ülészsakban a képviselőház 105 ülést tartott.

korlatból? — Kérdezi egy csinos fiatal barna asszonyka a nézők közül piros napernyője alól, mely mágusi villogást áraszt keskeny, sápadt arczcskájára, míg finom kis orczipájának mozgása a magába fojtott ásitásról tanuskodik.

— Már hogyné! Mindenestre bárónő! — Siet őt megnyugtanni az elegáns vezérkari százados, aki egyik kezével lova kantárszárát tartja, míg a másikkal a csinos homokfutó sárvédőjére támaszkodik.

— A hogy én tudom, a hadgyakorlat alap- eszméje az s abból a feltevésből indul ki, hogy a nyugati fél lovasságának a *Lajtha* tnsó partján egy nagyobbszerű takarmány készletet kell beszereznie serege számára. A *Wittmanshoff*-dandár feladata ezt a mozdulatot fedezni. A *Göllersheim*-féle lovasdandárnak viszont, mely keleti fél kötelékébe tartozik, az képezi a kötelességét, hogy ezt a takarmánygyűjtést megzavarja. Ebből szükségképen következik, hogy...

— Kedves századoskám! — Vegyül bele a társaságba a fiatal férj, ki eddig unott arczal legyezgette ostorával lovait s ki feleségével együtt csupa couroiseból, illedelemből vitte a szót németül, melyet mind a ketten szerfelett tökéletlenül beszéltek. — Századoskám *Miska* legyen azonnal, ha *Ilona* az egész beszédből egy árva szót megértett!

— Hogyan Géza! — Duzzog a fiatal asszonyka.

— Csak semmi Géza! — Adja vissza gyorsan a feleletet férjem uram. — Én is voltam önkéntes valamikor, még pedig a hu-

sároknál. Még most is a fülembe cseng ezredünk megszokott szavajárása: »A lovasnak nincs szüksége tudományra. Szem a kézre, kantár a kézbe! Hol az ellenség? Ott: »előre!«

Ilona nagysám helyeslőleg bólint a beszédre. *Géza* ur pedig lelkesülten folytatja: »Azt a taktikai gondolatot, melyért most ez az egész futkározás és erőlködés történik, ma a reggelinél fejtegette és tárta ki előttem *Szilvássy* őrnagy. Figyelj ide *Géza* — mondá ő — a *Lajtha* amarra feljebb — *Géza* ur itt ostorával északnak mutat — hirtelen egyet kanyarodik s amolyan könyöklőt képez. E szerint tehát a víz hadviselő felek mindegyikének hátamögé kerül. Győz a keleti fél, ugy beleszorítja ellenfelét a folyóba, viszont a nyugati fél győzelme esetén a keleti félnek kell megfűrödni és a habok közt lubiczkolni.

— Hátha a hadvezetőség ütközet közben lefuvat? — Veti közbe kedélyesen a százados.

— Akkor mind a kettő szárazon kerül elő a vízből, barátom! Nemde a legszebb kiegyezés, a mi csak képzelhető? Mi? — véli *Géza* ur és elégedetten csettent az ostorával, ugy hogy a lovak összerezzennek és megrántják a finom könnyű kocsit.

Mind a hárman hangosan kacagnak. De a nevetés csakhamar elvész a nyugtalan mozgólódás zajában, mely hirtelen erőt vesz az eddig néma szemlélőkön, a rengeteg ember-táboron.

Nini! . . . Nyugat felé a római sáncok mentében feltűnnek a láthatáron az első őrdj-
ratok. Ulánusok és dragonyosok bukkannak elő a messzeség ködéből. Lassu galoppban porosz-
kálnak végig a tallókon . . .

Egy kis időre megállnak és erősen kémle-
lik szemükkel azt a nagy porfelhőt, mely *Uj-
falun* tul kerekedik. Odaát a *Lajthán* is meg-
megvillan valami abban a barnás-veres, de mind-
jobban világosabb színt váltó porfelhőben, me-
lyet a lovak patkói vernek fel a friss szántás-
ról. Alighanem csákok és kardok hegyén tört
meg a napsugár.

Csakugyan a két sereg zöme ez. Sőt ott
elől, a major közelében már megesett az első
csete-paté is. A két fél előrsei összecsaptak.
A nagy bonyolódásból kiválik egy szakasz ulá-
nus és hátrálni kezd észak felé. A huszárok egy
darabon zavarják, üldözik őket, aztán megáll-
nak egyik tisztjük visszavágtat a sereg zömé-
hez, mely ép akkor bontakozik ki *Ujfalun*
mellől.

A dandárparancsnok segédtszjeitől körül-
véve kémszemlére jön a terep elejére és élén-
ken vizsgálódik. Lábat a felhuzott kengyelvasba
akasztva könnyedén előre hajlik, kezét, melylyel
a kantárszárát tartja a nyirt sörényt ir paripa
nyakán nyugtatva, melynek kávéharna szőrétől
előkelően üt el a vörös nyereghasló és a sárga-
réz disz.

A dandárnok diadalmas mosoly kíséretében
veszi át a fiatal tiszttől a jelentést, mely így
hangzik:

Ugron Gábor és a zabszállítás.

Budapest, április 26.

Szél Kálmán miniszterelnök f. hó 10-én átiratot intézett Apáthy Péterhez, az összeférhetetlenségi bizottság elnökéhez, melyben tudatta, hogy a hadügyminisztertől az Ugron zabszállításaira nézve a kívánt adatokat beszerezte. Az átirat érdemi része a következő:

»Ezen megkeresés folytán a hadügyminiszter urat megkértem, hogy az összes kérdőpontokra adja meg a szükséges felvilágosításokat. Erre a következőkben pontonként szösz szerint közlöt választ kaptam a nevezett miniszter urtól:

Ad 1. Ugron Gábor képviselőnek zabszállítási ügylete, annak ide mellékelt, 1899. július 9-én és 14-én kelt beadványain alapszik;

ad. 2. Ugron Gábor szállított 7000 mm. zabot a budapesti katonai élelmi szertárba.

2890 mm. zabot a nagyszombati katonai élelmi szertárba,

150 mm. zabot a gyulafejvári katonai élelmi szertárba és

760 mm. zabot a kolozsvári katonai élelmi szertárba.

ad. 3. Az ezen ügyletekre vonatkozó négy eredeti szerződés (kötlevél) ide van mellékelve.

A hadügyi kormányzat rendszerint nyilvános ajánlati tárgyalások útján biztosítja szükségletét. A mezőgazdasági szövetkezeteknek és a mezőgazdáknak azonban, a végből, hogy a magas magyar delegációnak 1889. július 10-én, 105. jkvi sz. alatt erre nézve hozott határozata értelmében, nekik a versenyben való részvételét megkönnyíttessék, különös kedvezmények adtak, melyeket a hadügyi igazgatás a delegációk hadügyi bizottságának évenkénti tudomására hoz.

(Itt felsorolja a miniszterelnöki átirat, hogy mik azok a kedvezmények, melyekben a mezőgazdák részesülnek, majd így folytatja):

Ad. 4. A mellékelt szerződések szerint Ugron Gábor nem volt köteles saját termését szállítani; beadványában a szállítandó zabot nem mint sajátját jelölte meg.

A hadügyi igazgatás a termelőkkel kötött szerződéseiben eleddig eltekintett attól, hogy kizárólag és kifejezetten a saját termésnek szállítását kösse ki, mert kénytelen volt a megkötött szerződések betartását akkor is követni, ha a szerződést kötött mezőgazda, különös események, kedvezőtlen cséplési eredmények, saját termelvények rossz minősége miatt, mely a szállításkor nem fogadható el, vagy balesetek például árvíz, tűzvész stb. követke-

— Jelentem, hogy Rohran és Pachfurth helységek közelében mintegy nyolcz lovasszázad és egy üteg ágyu vesztegel!

A lovasok vezére egy néma kézmozdulattal köszöni meg a jó hirt és a római sánczok felé fordítja messzelátóját. Most egyet int a kezével.

— Helyes! Nagyszerű! Az elővéd kapitánya emkerekivel neki az ellenség ütegeinek!

A vezér hátratekint. Kettős hadrendben, brigádmarsban üget mögötte az ő két derék huszárezrede, északi irányt véve, a mint kibontakozik Ujjfaluból. A lovas üteg ágyui a kocsiuton dübörögnek tova egy vonalban a lovasság elejével.

— A tüzéség felvonul erre! — adja ki a parancsot a tábornok a kíséretében levő tüzerkapitány felé tekintve és egy magaslat gerinczére mutat, mely jobbra emelkedik.

A kapitány félrevágtat, kirántja kardját és vezényel. A lovastüzéség nekirugtat a terepnek és szakaszonként vágtat előre.

A karcsu generális pedig újra megfordul a nyergében és szól:

— Nyargonciz tisztek! Csatarendbe! Miklós-huszárok: első csatasor! Hadik-huszárok 1. divíziója: második csatasor! 2. divíziója: harmadik csatasor! Balra!

Utirány: a nezsideri templom tornya!

(Vége köv.)

tében, — saját termelvények szándékolt szállítását nem eszközölheti.

ad. 5. A magyar országgyűlés magas delegációjának legutóbbi határozatát, mely úgy intézkedik, hogy takarmány és gabona a hadsereg számára lehetőleg közvetlenül a termelőktől szerzendők be, a delegáció 1900. január 15-iki ülésében, az élelmi cikkek beszerzésére vonatkozólag hozott 28. jegyzőkönyvi pont tartalmazza:

ad. 6. Ugron Gábor a legutóbb tartott delegáció hadügyi bizottsági albizottságának ülésében nem vett részt és a hadügyi igazgatósághoz semmiféle közleményt sem intézett.

A hadügyminiszter ur ezen közleményének utolsó 6. pontját illetőleg, miután úgy látszik, hogy a nevezett miniszter ur a kérdést akként értelmezte, mintha egy hozzá intézett bizalmas közleményről volna szó, holott a tisztelt bizottság Ugron Gábornak az 1899-ben tartott delegációs albizottság előtt tett bizalmi nyilatkozatának, a beszerzését kérte, — újból kérdést intéztem a nevezett miniszter urhoz az iránt, hogy van-e erről tudomása, s erre nézve a nyerendő választ nem fogok késni a t. bizottsággal haladéktalanul közölni.

Aláírva: Szél, miniszterelnök.

Délafrikai háboru.

London, április 26. Ritchie kereskedelmi miniszter tegnap Croydonban beszédet mondott, a melyben azt hangoztatta, hogy a békekötés egyetlen feltétele az, hogy a dél-afrikai köztársaságok függetlensége egyszersmindenkorra megszűnjék. Téves az a föltevés, hogy a spionskopi eseményekre vonatkozó táviratok Roberts lord beleegyezése nélkül jutottak nyilvánosságra. A táviratok közzététele nem teszi szükségessé Buller tábornok visszahívását.

Ladysmith, április 26. (Reuter.) Nincs kiállítás arra, hogy a dolgok mostani állása megváltozik. A búrok az angolok hadállását mind a két oldalon megtámadhatatlannak találták. Angol őrszolgálatok czirkálnak az országban és eljutnak egészen Actonhomessig a nélkül, hogy ellentállásra akadnának.

Warrentown, április 26. (Reuter.) Az angolok tegnap a búrokat erős ágyuzással kikergették hadállásukból. A búrok jelentékeny veszteséget szenvedtek, az angoloknak nem volt veszteségük.

London, április 26. A Reuter-ügynökség jelenti a dewettdorpi búr táborból 21-iki kelettel: De Wett tábornok csütörtökön éjjel arról értesült kémjeitől, hogy egy angol csapat Dewettdorp felé nyomul előre. A búrok azonnal elindultak az angolok elfogására és pénteken reggel értek a csatatérre. Az angolok elfoglaltak egy kopjót, a melyet Cronje parancsnok nem szállott meg idejekorán. A búrok az est beálltaig gránátokkal lövöldöztek az angol táborra. Éjjel 15 angol, a kik le tértek az utról, gyalog jött a búr táborba. Hajnalban még 13 angol érkezett a búr táborba. Másnap reggel az angolok lovasságot küldtek ki a búrok megkerülésére, mire De Wett tábornok Wessels parancsnokot küldte ki három ágyuval, hogy útját állja az ellenségnek, a mely, ágyui nem lévén, kénytelen volt visszavonulni. Hosszas ágyuzás után az angolok visszavonultak egy domb mögött lévő táborukba, mialatt a csapatok a sánczokról sortűzet adtak, hogy az ellenség figyelmét a nagyon megrongált táborról el-

tereljék. A búroknak három halottjuk és 12 sebesültjük volt. Az angolok vesztesége ismeretlen, az azonban bizonyos, hogy jobb szárnyuk kénytelen volt visszavonulni, sok halottat hagytak a csatatéren.

Fokváros, április 26. (Reuter.) Itt erősen tartja magát az a hír, hogy a fokföldi minisztérium kebelében viszály támadt. Hír szerint két miniszter a köztársaságok anektálását óhajtja, két másik miniszter pedig erélyesen sikra szállt a köztársaságok függetlenségéért. Egy miniszter semleges álláspontot foglal el.

London, április 26. Hivatalosan meg erősítik, hogy az angolok az ellenség visszavonulási vonalának irányában nyomulnak előre. Bloemfonteinban és Bloemfontein körül csupán egy-egy dandár marad, Roberts seregének többi része, mintegy 40.000 ember pedig már utban van, hogy megtámadja a búrokat.

London, április 26. Pretóriában a búrok egyik vasgyárában nagy robbanás történt, melynek több halott és számos sebesült áldozata is van. Újabb értesülések szerint a robbanás következtében Brack mérnök is szerencsétlenül járt.

Iskolaügyünk a zöld asztalon.

— Az iskolaszék ülése. —

Nagyvárad város községi iskolaszéke tegnap délután ülést tartott, a melyre a polgári fiúiskolánál megüresedett tanári állás betöltése is ki volt tűzve.

Az iskolaszék tagjai azonban nem jelentek meg olyan nagy számban, amennyit a szabályrendelet a választásokra előír s így a választást a legközelebbi iskolaszéki ülésen ejtik meg.

Az ülésen jelen voltak: dr. Sipos Árpád elnök, Mezey Mihály választási elnök, dr. Baróthy Ákos, Némethy Károly, dr. Molnár Imre, Gálbory Sámuel, Stark Gyula, Beczkay Lajos, dr. Konrád Márk, Gábrily Lajos, Kékus Vidor, Heringh Sándor, Csák Máté, Sulyok István, dr. Grósz Menyhért, Mihutz Péter, Máthé Lajos, Váradi Mór, Réz Mihály, Dencs János, Vaday József, Ragány János, Gábel Jakab, Markovits Pál, dr. Kornstein Lajos, dr. Tóth Mihály, Bordé Ferencz, Frankó Endre, Materny Imre.

Az ülés megnyitása után Szokoly Tamás a múlt ülés jegyzőkönyvére tesz megjegyzést. A polgári iskolai tanári kar kellemetlen ügyben kiküldött bizottság jelentésében az volt mondva, hogy a panaszok némi kivétellel alaptalanoknak találtattak, míg a jegyzőkönyvben az van, hogy a panaszok mind alaptalanoknak találtattak. Az elnök felvilágosítása után a jegyzőkönyvet megfelelőleg kiigazították.

Az iskolaszék megkeresést intézett az egyes felekezetekhez, a tanulók templomba vezetése tárgyában. Egyes lelkészek már választottak a megkeresésekre. Tudomásul vették.

Az ismétlő leányiskolák.

Réz Mihály felügyelő-igazgató jelentésében az ismétlő iskolák szaporítását kéri és pedig mindhárom városrészben 1—1 osztály felállítását. Az elemi iskoláknál fennálló parallel osztályok jövőre is szükségesek lesznek.

Ragány János hivatkozik a törvényre, mely szerint az elemi iskolai tanítók kötelesek az ismétlő iskolát is ellátni, mert nincsenek megterhelve a maximális óraszámmal.

Réz Mihály hivatkozik a tanítók elfoglaltságára. Az eddigi tanítóknak, kik az ismétlő iskolákban tanítottak, 100—100 frtot szavaztak meg, most sem lehet ingyen kívánni azt a ne-

héz feladatát. Ne tagadják meg ezt a jól megérdemelt jutalomdíjat.

A felügyelő-igazgató jelentését fogadták el.

A tanfelügyelő sérelme.

Sipos Orbán megkereste az iskolaszéket. A felügyelő-igazgató és a polgári iskolai tanári kar között felmerült ügyben kiküldött bizottság jelentésében a tanfelügyelőséggel is foglalkozik. A tanfelügyelő téveseknek és valótlanoknak állítja a jelentésben a tanfelügyelőségről mondottakat. Felhívja a bizottságot, hogy győződjenek meg azok alaptalanságáról.

Hegyesi Márton kijelentette, hogy egy hírlapi közlemény alapján vette be a tanfelügyelőségre vonatkozó részt a bizottság jelentésébe. Ezen közleményben voltak a túlzások.

Az átiratot tudomásul vették s Hegyesi Márton kijelentését beveszik a jegyzőkönyvbe.

Az iskolák államosítása.

Sipos Orbán kir. tanfelügyelő az iskolaszékhez intézett átiratában felajánlja a személyi kiadásokat az állam részéről a Réten 2 osztályu, a Külvároson 2 osztályu és Csillagvároson 1 osztályu iskola felállítására esetén, ha a város az épületről, fenntartásról és a tanítók nyugdíjjárulékáról gondoskodik.

A polgármester erre vonatkozólag hivatkozik a város anyagi helyzetére, eddigi tetemes kiadásaira, melyeket az iskolákra ad s kéri az iskolaszéket, hogy a községi iskolák államosítása iránt tegye meg a kezdeményező lépéseket.

A tanügyi bizottság azon véleményben van, hogy a város talán telket ad, de tekintettel a város anyagi helyzetére, alig megy bele még nagyobb költségekbe.

Az államosítást alig lehet remélni. Felkérendő volna azonban a miniszter, hogy az eddig adott államsegélyt emelje fel.

Ragány János indítványozza, hogy az iskolaszék küldjön ki néhány tagot, a ki a város kiküldöttjeivel együtt lépjen érintkezésbe a tanfelügyelőséggel s ezekben az ügyekben tárgyaljanak.

Gábel Jakab nem tartaná helyesnek az államosítás elejtését. Indítványozza, hogy nyilatkoztassa ki az iskolaszék, miszerint ha propositio jön az államosításra, a tárgyalásokba belemegy.

Dr. Molnár Imre ebből az alkalomból megsürgetné az államsegély felemelését. Ezzel többet nyer a város, mintha 5 tanítónak a fizetését adja az állam.

A tanügyi bizottság véleményét fogadták el, a dr. Molnár Imre javaslatának pótlásával.

A revisionális-bizottság.

A felügyelő-igazgató állásáról szóló szabályrendelet átdolgozására kiküldött bizottsági tagságról Hegyesi Márton, Stark Gyula, Sulyok István és Böszörményi Géza lemondtak.

Helyettük Mezey Mihály elnöklete alatt dr. Radó Ignác, Materny Imre, Gábel Jakab és Böszörményi Géza tagokból alakították meg újból a bizottságot.

A háboru.

Az ügyek letárgyalása után csinos vita kerekedett a polgári iskolánál megüresedett tanári állás ügyében.

Csák Máté felemlíti, hogy az iskolaszék Huszárt megválasztotta a tanári állásra s ha a képesítést megszerezte és az erről szóló bizonyítványt bemutatja, véglegesíteni kell.

Szokolty Tamás felolvassa azon ülés jegyzőkönyvét, a melyben az áll, hogy ha Huszárt bemutatja a bizonyítványát, véglegesítik. — Az elnöknek most ki kellene mondani a véglegesítést.

Dr. Sipos Árpád elnök kijelenti, hogy ezt most már nem teneti meg, mivel a pályázat már meg lett hirdetve.

Hegyesi Márton: Az iskolaszék határozatát a tanfelügyelő nem szankcionálta, tehát az nem törvényes. A választásnál a többség akaratára megnyilvánul.

Dr. Molnár Imre helyesli az elnökség törvényiszabta álláspontját, a pályázatot meg kellett hirdetni. — Más kérdés azonban az, hogy most már erkölcsi kötelessége az iskolaszéknek, hogy Huszárt megválaszolja. Különben Huszárnak még törvényes követelése is lehetne a városon, mert az nem tartozik rá, hogy az iskolaszék tévedt.

Elnök kijelentése után, hogy a tárgyalás teljesen felesleges, mert választásra most úgy sem kerül a sor, — az ülés véget ért.

Lőrinczy biztos ügye a miniszternél.

A nagyváradai rendőrség tisztikara az elmúlt pár év alatt sok dolgot adott a törvényszék vizsgáló bíróságának és a fegyelmi választmánynak.

A többi között Lőrinczy Gyula rendőrbiztos ellen az apróbb fegyelmi ügyeken kívül egy könnyű testisértésért folyt vizsgálat a kir. ügyészségnél a melyekért vád alá is helyezték.

Hosszu ideig, egy évnél tovább fel volt függesztve a hivatalától s rendőrbiztosi fizetésének csak egyharmadrészét kapta a városi pénztárból. A város közigazgatási bizottsága egyik ülésében azonban visszahelyezte állásába Lőrinczyt s kiutalta részére a visszatartott fizetését, pár száz forintot, mivel a kir. törvényszék felmentette a könnyű testi sértés vétségének vádjáról.

Ugyancsak ezen délután, ezen ülésben azonban újból felfüggesztették állásától, mert a kir. törvényszék értesítette a várost, hogy súlyos testi sértés miatt, egy püspöki ember megveréseért jogérvényesen vád alá helyezett Lőrinczy Gyula rendőrbiztos. Így a városi pénztár kifizette a visszatartott fizetést. A bűnügy lejárta után, a kir. törvényszék 100 frt pénzbüntetésre ítélte Lőrinczy Gyulát.

Ez az ügy felebhezés folytán a miniszter elé került s a belügyminiszter olyan leiratot intézett Nagyvárad város közigazgatási bizottságához, a melylyel ez a bizottság nem nagyon dicsekedhet.

A közigazgatási bizottság eljárását helyteleníti a miniszter, mert nem szabad lett volna Lőrinczy Gyulának a visszatartott fizetését kifizetni, mivel el lett, bár csak pénzbüntetésre, ítélve. *Elrendeli a miniszter, hogy az így felvett összeget Lőrinczy Gyulától hajtsák be s a fegyelmi vizsgálatot indítsák meg ellene.*

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Április 28. A Berettyó társulat kögyülése.
Április 29. A tornakör versenye d. u. 6 órakor.
Május 6. A nőegylet kögyülése.
Május 19. Esküdtiszéki tárgyalás.

A zarándokok utban.

Pragerhof, április 25.

Néhány percznyi pihenőnk van ezen az állomáson s ezt a kis időt arra használom föl, hogy benyomásaimból egyet-mást írjak a tekintetes szerkesztőségnek.

Csak egyet-mást, mert ez a mi zarándoklásunk valóságos diadal menet. Másfél ezer kat-

holikus! — Kiket eltölt az a magasztos gondolat, hogy a hatalmas nagy magyar katolicizmus hódolatát viszik a szent Atyához az örök városba. A technika ugyan három felé is szakított bennünket, de ez a magasztos ünnepi hangulat összekapcsol mindnyájunkat.

És a mint egyre fogy a rengeteg ut, a mely még minket elválaszt az ünnepélyes pillanattól, egyre növekedik bennünk a magasztos hangulat azok után a miket egyes állomásokon látunk. A Dunántul katolikus lakossága sereggestől tódul ki az egyes állomásokra templomi lobogókkal, papjaik vezetése alatt minket látni, minket üdvözölni. A katolikus hivek egy-egy tagja beszéddel üdvözli a zarándokokat, mire a kocsi ablakából, vagy a feljárnál a zarándokok egy-egy tagja rövid beszéddel megköszöni az üdvözlést. És így ment ez el se tudnám mondani hány állomáson. Valóságos diadal menet ez!

Hosszu volna mindezekről részletesen írni.

Rómába szerdán este fogunk érkezni. Innen még azt az örvendetes hírt tudathatom önökkel, hogy a Lateránban Fetser Antal váradi kanonok fog a magyar zarándokoknak szent beszédet tartani.

Egy magyar zarándok.

* **A vízvezeték kibővítése.** A vízvezeték újabb kibővítés alá kerül legközelebb. A vízszolgáltató telep kibővítését egy galériával már elhatározta a közgyűlés, de a most előállott kalamitás szükségessé tette a kiépítés azonnali megkezdését. A jelenlegi galériák közül az egyik ugyanis felmondta a szolgálatot. A tanács felhívta a Walszer-czéget, hogy az új galéria építését mielőbb kezdje meg. A mérnöki hivatal pedig intézkedett, nehogy a város közönsége víz nélkül maradjon.

* **Áthelyezett szolgabírók.** Dr. Beöthy László főispán közsolgálati okból *Jezerniczky* Dénes t. b. főszolgabírót és a margittai járás főszolgabíróját mellé beosztott szolgabírót a *mező-keresztesi, Darabant* Endre a mező-keresztesi járás főszolgabíróját mellé beosztott szolgabírót a *cséffai, Bertsey* Kálmán t. b. főszolgabíró és a cséffai járás főszolgabíróját mellé beosztott szolgabírót a *b.-tordai* és végül *Kelemen* József t. b. főszolgabíró és a b.-tordai járás főszolgabíróját mellé beosztott szolgabírót a *margittai járás* főszolgabíróját mellé osztotta be, ill. helyezte át azzal, hogy az áthelyezettek új állomásaikat folyó évi *junius hó 1-én* lesznek kötelesek elfoglalni.

* **Sub auspiciis Regis.** A legközelebbi napokban a budapesti egyetemen szép ünnepély fog lefolyni, amennyiben két hallgatót »sub auspiciis Regis« fognak doktorrá avatni. *Verebély* Tibor orvostudományi és *Gombocz* Zoltán bölcsész tudományi hallgatók lesznek a kitüntetettek. A felavatási ünnepélyen Ő Felségét dr. *Zsilinszky* Mihály államtitkár fogja képviselni. A felavatási ünnepély napját később határozzák meg.

* **A debreczeni diákkongresszus.** Nagyban készülnek a nagyváradai joghallgatók is a debreczeni diákkongresszusra. A debreczeniek lázasan készülnek a kongresszusra és úgy látszik, hogy a kongresszus sikerült is lesz. A váradi jogakadémia Olvasó egylete és segély-egylete három-három tagot küldött ki a kongresszusra, de ezenkívül még többen mennek, körülbelül tizen. A váradiak két dologról fognak referálni: *Medvigy* Gábor a nemzetiségi kérdéstről és *Sebő* Mihály a főiskolai lapokról. — A váradi jogászok holnap délelőtt utaznak el.

* **A pápa gyermekkori költeménye XIII.** Leó pápa 12 éves korában, 1822-ben, amikor Viterbóban a Jézus-társasági atyák növendéke volt, Gonzaga szent Alajos tiszteletére szonettet írt, a mely nagy költői becse és mély vallásos érzülete által annyira megnyerte a gyermekköltő felebbvalóinak, az intézeti igazgatóságnak tetszését, hogy az ki is nyomatta. Azóta világtörténelmi jelentőségű pályát futott be Pecci Joachim: pápa lett belőle, a pápák hosszu sorának egyik legkitünőbbike. A gyermeki hódolat és tisztelet számtalan jeleivel örvendeztetni meg ezuttal a katolikus világ Krisztus agg földi helytartóját, de talán egyik sem fogja ő Szenttségét kellemesebben meglepni, mint az az ajándék, amelyvel Szent Gellért fenkölt lelkületű utódja a csanádi püspöki székben, *Dessewffy Sándor* mutatja be gyengéd figyelemmel ő Szentségének az ő és egyházmegyéjének hódolatát. *Dessewffy* püspök ugyanis olasz eredetiben és magyar fordításban lenyomatta a pápa gyermekkori költeményét s azt a magyar nemzeti zerándoklat alkalmával át fogjanuyjtani *XIII. Leónak*. A költemény magyar fordítása igen sikerült és *Csicsáky Imre* pápai t. kamarás, zsombolyai plebános műve, aki tudvalevőleg néhány év előtt kötetbe összegyűjtve adta ki a pápa költeményeinek magyar fordítását. A költemény így szól:

Az angyali ifjunak,

GONZAGA SZENT ALAJOSNAK

a Jézus-társasági atyák növendékei Viterbóban ünnepét ülvén, szent Ignác templomában, e Szonettet ajánlják.

Szent Alajosnak képe ez, melyet
Áhitatos hívők állnak körül;
A művészet, mely alkotá, örül,
Hogy a természettel versenyzhetett

A szüzi arcz oly halvány, beesett,
Szemébe lám a köny özönje gyül,
Ha elgondolja kinos érzetül:
Krisztus miértünk mennyit szenvedett!

De bár szelid arczát a mesteri
Kéz oly hűséggel tudta festeni,
Lelke szépségét nem festette le.

Mert bármily nagy a művész szelleme,
Hogy mily dicső egy menyországi lélek:
Nem festhetik le halandó művészek.

A költemény pergamentre van nyomtatva s első oldalán az olasz eredetit, második oldalán pedig a magyar fordítását tartalmazza. Mindkét szöveg köré *Akanlász* Viktor gyönyörű és stilszerű szines rajzokat készített a megfelelő emblemákkal. Így az olasz oldalon a pápa arcképe, szent Alajos arcképe s az olasz címer, a magyar oldalon pedig szent István király és szent Gellért arcképe s a magyar címer látható, mindegyik remek kivitelben. A költemény pompás fehér bőrkötése a hazai műiparnak valóságos remeke.

* **A kath. kör dalárdája.** A kath. kör kebelében szervezett dalárda tegnap este 6 órakor tartotta meg alakuló gyűlését a kör helyiségében *Moyzes Miklós* karnagy elnöklete alatt. A gyűlés főtárgya a próbák idejének a meghatározása volt. E szerint hétfőn és pénteken egynegyed 7-től egynegyed 8-ig lesznek a gyakorlati énekórák; külön elméleti óra pedig csütörtökön fél 6-tól kezdve.

* **A szeszgyárak mellett.** Az ipari szeszgyárak Aradon országos értekezletet tartottak, a melyen tárgyalták azon sérelmeket, a melyek a szeszkontingens leszállítása által állítólag őket érik s fennállásukat veszélyeztetik. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara felterjesztést intézett az ipari szeszgyárak érdekében a miniszterhez s ugyanilyen felirat küldésére Nagyváradi városát is felkérte. A városi tanács a közgyűlés elé terjeszti az ügyet s mivel az ipari szeszgyárak fennállása és fejlődése a városnak is érdeke, javasolja, hogy a város irjon fel a képviselőházhoz az ipari szeszgyárak érdekében.

* **Az Uránia színház Nagyváradon.** *Ko-lozsváry Nagy József*, a budapesti *Uránia* színház igazgatójának sikerült megállapodásra jutni *Rimanóczy Kálmán*nal a villanytelep átengedése iránt, ennél fogva, mint már tegnapi számunkban megírtuk, az *Uránia* színház *szombat*on már megkezdte előadásait a »Fekete Sas« szálloda nagytermében. Az *Uránia* előadásai a fővárosban úgy a nagyközönség, mint a tudományos körök részéről a legnagyobb elismerésben részesülnek s nap mint nap nagy látogatottságnak örvendenek s hisszük, hogy az előadások a nagyváradi közönség részéről is nagy látogatottságnak fognak örvendeni, miután a helyárból is láthatjuk, hogy nem egy szokott nyereszkes vállalattal van dolgunk; hanem egy merőben kulturális intézménnyel. Az *Uránia* csak néhány napig fog Nagyváradon lenni s ez idő alatt műsorának legérdekesebb számaint adja elő, az északi sark kutatóinak: *Nansen*, *Nordenskjöld*, *André* küzdelmeit, továbbá a népszerű csillagászat egyes részeit villanyfényvel való vetítéssel. A nagyváradi közönségnek tehát igen szép szórakozásra van kilátása.

* **A reáliskola épülete.** A reáliskola környékének rendezését sürgeti a közoktatásügyi miniszter. Együttal kijelenti, hogy miután nincs kikötve a szertárnak vízvezetékekkel való ellátása, a várostól nem is követeli ezt. Egyre azonban elfelejtett a miniszter válaszolni. A tanácsnak arra a felterjesztésére, hogy a város átadja a reáliskola épületét örök áron s ezért mentse fel a miniszter a várost a reáliskola fenntartására kikötött 8000 korona fizetése alól.

* **A régi színház tűzbiztonsága.** A régi Bazar épület és szinkör jelenlegi tulajdonosa, *Weiszlovits Adolf* a szinkörben tudvalevőleg sűrű és temetkezési felszerelési raktárt rendezett be. A Bazar épület bejáratánál üzletet készített s így nem maradt meg csak *Nagy Sándor*-utczán egy bejáró a régi szinkörhöz. Tűz esetén nem is lehetne megközelelni a fa bódét, mert a régi Casinó épület udvarát kőfallal elkerítették. Ezért nem engedte meg a tanács, hogy a régi szinkör mellé istállót építtessen *Weiszlovits Adolf*.

* **Állami ovodák.** A tanács május 1-én átveszi azokat az ingatlanokat, a melyeket a város ovodái czélokra megvásárolt s intézkedett, hogy az ingatlanok tulajdonjoga átíratassék. Az idén öt új ovodát épített fel a város, úgy, hogy a tavaly elkészített két ovodával együtt 7 állami ovodát ad át a királyi tanfelügyelőnek. Három ovoda építése jövőre marad, lesz e szerint a Külvárosban, a Réten, a Porondon, Olasziban, Ujvárosban, Váralján és Csillagvárosban ovoda, ami a jövő nemzedék megóvása érdekében rendkívül üdvös hatással lesz. Hogy ez az ügy ily gyorsan ment, a város áldozatkészségén kívül *Komlóssy József* tb. főjegyző s a mérnöki hivatal érdeme.

* **Kinevezések a vármegyénél.** Dr. *Beöthy László* főispán a *Bandhauer István* elhalálása folytán megüresedett alszámvevői állásra *Lakatos Sándor* megyei napdíjas írnok nevezte ki. *Katona Imre* volt cséffai járási írnokot felmentése után megüresedett állásra *Földi Ignác* neveztetett ki.

* **Sár és kavics hordás.** A város részére teljesítendő sár, kavics és földhordásra annak idején *Zách János* és *Kovács Imre* adták be a leglányosabb ajánlatot, később azonban vissza akartak lépni a vállalattól, mert állítólag elszámították magukat. A tanács új árlejtést tartott az ő tehükre, a melynél ugyancsak ők pályáztak, de a kitéit egységárra 70% ráfizetést kérnek. A vállalatot valószínűleg ők nyelik el a ráfizetéssel együtt, de a különbözet csak az ő zsebükre megy, tehát a város nem veszélyeztet semmit.

* **Szell Kálmán** Bécsben. *Szell Kálmán* miniszterelnök, mint értesülünk, még május 30-ika, vagyis a király berlini útja előtt elmegy Bécsbe és külön kihallgatáson fog fogadtatni a király által. Ez audiencián a miniszterelnök a folyó ügyekről fog referálni ő felségének.

* **Tanfelügyelőségi tollnokok mozgalma.** Egyik fővárosi lap írja: A tanfelügyelőségi tollnokok legközelebb részletes memorandumot terjesztenek dr. *Wlassics Gyula* vallás- és közoktatási miniszter elé, melyben különösen kérik, hogy a már elévült fizetési rendszerüket a változott drágasági viszonyok arányában miniszteri rendelettel módosítsa s a tömegesen szaporítandó segédtanfelügyelőket a IX-ik, a titkári minőségben működő tollnokokat pedig a X-ik fizetési rangosztályba léptesse elő, vagy legalább ideiglenes pótdíjakkal segítsen helyzetükön. Az irodai munkára pedig ép úgy, mint a főigazgatóságnál, rendszeres írnoki és azonkívül állandó díjnoki állások is szerveztessenek. — Kérik továbbá a minisztert, hogy a tanfelügyelői pályá mindenki sorrendileg a tollnokságon kezdje s csakis fokozatosan, különös és rendkívüli esetekben tegyen soronkívüli előléptetéseket; mert nekik egyedüli jutalmuk csakis az igazságos előléptetés s a szokatlan beékelés különben is egy pályán sem oly gyakori, mint náluk. — Végül kérik az irodai munka apasztását, illetőleg, egyszerűsítését, vagy pedig tisztai személyzeti létszám nagymérvű szaporítását; ugyszintén a miniszteriumban is életbeléptetett vasárnapi és ünnepi szünetet és a nagy szinidőben 6 het szabadságot. Reméli tehát a megyei székhelyeken 500—600 forintos fizetésekkel tengődő; többnyire 35—40 éves, nagyrészt családos s egyetemet, akadémiát vagy legalább képezdét végzett s általában a tanfelügyelői állásra is képesített tollnokok, hogy — mint főnökeik valódi jobbkezei s ügyvezető titkárai — az eddig nem eléggé informált, de memorandumuk folytán jobban informálandó, már eddig is sok üdvös reformot létesítő, tetterős miniszterüktől, ha nem is magát a titkári címet, de legalább a méltányos pótdíjakat már ez évben is meg fogják kapni.

* **A ki király akar lenni.** Egy szegény ördög, a *Levente*-utczában lakó *K. E.*, úgy lát-szik nagyon a szívére vette a haza sorsát, a mely még mindig nem önnáló és független Ausztriától. Az is busítja honfiai keblét, hogy »Isten törvényeit nem tartják a népek.« Hát gondolt magában merészet és nagyot. Ugyanis fogta magát és írt egy beadványt, mely így van czimezve:

»Nagymiltóságú miniszter úr *Kegyelmes* úram és összes Nagymiltóságú Magyarórszák kormány fő úrák?»

Azután elmondja, hogy ő bejárta »gyalok szemilesen« az országot és kijelenti: hogy ő akar király lenni Magyarországon, király, ami nem csak az ő akarata, de Isten akarata is. Mi a czélja és szándéka a beadvány írójának, azt őt pontban foglalja össze; az utolsó pont szerint »ujra kellene földet osztani.« — Hangsúlyozunk sem kell, hogy *K. E.* elméje meghihibbant, a mit a vizsgálat hivatalosan is meg fog állapítani. A belügyminiszter leküldte ezt a sajtószertű beadványt a fővárosba, hogy ezt vizsgálta meg írója elmebeli állapotát és konstatálja, szükséges-e a szerencsétlen ember elhelyezése gyógyítási vagy közbiztonsági szempontból valamely elmeorvosló intézetben avagy pedig, hogy kellő felügyelet mellett *K. E.* házi- vagy községi ápolásban részesíthető-e.

* **Leesett a villamoskocsiról.** *Balogh József* 360. számú villamoskocsi vezető Budapesten, a *Baros*-utca 56. számú ház előtt a robbogó villamoskocsiról leesett és súlyos sérüléseket szenvedett. *Balogh* kihajolt a kocsiról, hogy az egyik kereket, a mely rosszul forgott megnézzé. E közben elveszítette az egyensúlyt, és kiesett a kocsiból. A mentők bevitték a Rókus-kórházba.

* **Az orleánsi herceg Budapesten.** Fülöp orleánsi herceg Fiuméből B.-pestre érkezett. Ma délben a herceg titkárai kíséretében elment az országos kaszinóba és ott megreggelizett. A herceg néhány napig marad a fővárosban.

* **Tömeges nyugdíjazások katonáknál.** Egerben sok szóbeszéd tárgyat képezi most, hogy az ott állomásozó 60-ik gyalog-ezred tisztikarát szétrobbantották. *Katona* és *Názár* alvezredek nyugdíjazták, öt más tisztet pedig, és pedig: *Inpovics Vincze*, *Hauszner Oszkár* és *Joveszku György* kapitányokat, *Kaczander Jenő* főhadnagyot és *Khümmerling János* hadnagyot hirtelen áthelyezték Egerből. Hírlik, hogy legközelebb még lovag *Schwartz Henrik*, a 60-ik gyalogezred parancsnokát és a losonci különítmény zászlóaljparancsnokát, *Gerhauser Zsigmond* ezredest várakozási illetményrel szabadságot, esetleg szintén nyugdíjazni fogják. Nyugdíjba küldték még *Pavelka Albin* főhadnagyot is. Hogy miért történik mindez, azt a legnagyobb titokban tartják katonáknál. Annyi azonban kiszivargott a közönség közé, hogy a hadügyminiszter rendeletéből szigorú vizsgálat folyik valami ügyben az egri 60-ik gyalogezrednél.

* **A boritaladó leszállítása.** A magas boritaladó súlyosan nekedzik a különben is nagy áldozatokkal újratüzetett szőlők gazdáira és sürűn hangzott fel ellene jogos panasz. Nagyvárad város tanácsa javaslatot terjeszt a közgyűlés elé az iránt, hogy írjon a képviselőházhoz a boritaladó leszállítása iránt.

* **Az új bankjegyek.** Az osztrák-magyar bank bécsi palotájának harmadik emeleti helyiségeiben készülnek a bankjegyek. Hosszu sor szoba és terem szolgál e célra. A rajzteremben készül a bankjegy művészi kivitele. A vázlatokat, terveket elismert erők készítik s ezután következik a végső munka. A bankjegyek papírosát külön kell preperálni. Mindenekelőtt teljesen fától mentesnek kell lennie és speciális tulajdonságának, hogy többszörös nedvesítés és szárítás ellenére sem szabad anyagának kiterjedkednie vagy összehúzódnia, nehogy a különféle manipuláció után újra kelljen megmérni. Az előkészített papíros azután sokféle munkán megy át, míg lesz belőle *ropogó bankó*. A műtermekben éppen most készülnek az újonnan kibocsátott koronás bankjegyek tervezetei. *Rösler Rudolf* festő rajzolta ezeket, a részleteket és a kivitel azonban a bank nyomdájának műterme készíti, a melynek élén *Mayer igazgató* áll, a ki igen neves, elismert szakember. Az idén először is a 10, 20 és 50 koronás bankjegyeket készítik el jövőre a 100, 500 és 1000 koronásokat. Az új ezresnek körülbelül olyan a színe, mint a mostani ezerforintosé. Ennek a formának megfelelően fokozatosan kitebbek a csekélyebb értékűek úgy, hogy a tízkoronás 80—120 milliméter terjedelmű. A bank nyomdájának az a szándéka, hogy a kibocsátandó bankjegyeket már színükben is megkülönbözteti egymástól. Így a tízkoronások *violaszínű*, a 20-asok *vöröses*, az 50-esek *kék*, a 100-asok *zöld*, az 500-asok *világos szürke*, és az 1000-esek *világos barna* nyomásnak lesznek.

* **Köszönetnyilvánítás.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter báró *Vécsey Jósef*nek ki a Csegöldön szervezett *római katolikus iskola* céljaira egy *ötezer korona* értékű házat engedett át és a tanítói javadalomhoz évi kétszáz forintot biztosított, köszönetét nyilvánította.

* **Tűz Szent-Andráson.** A közeli Szent-András községben tegnapelőtt este tűz pusztított. Kis Vaszali Juon háza gyuladt ki s le is égett. A lakosság hozzálátott az oltáshoz s a szomszédos házakat sikerült a pusztulástól megmenteni.

* **A Duna titka.** Ma reggel a fővárosban a Bomba-tér irányában, egy feloszlásnak indult férfi holttestét fogták ki a Dunából. Személyazonosságát eddig nem tudták megállapítani. A holttestet kivitték a rákoskeresztúri temető halottas házába.

* **Elfogott pénzhamisító banda.** Annak a nagyszabású intézkedésnek, a melyet a csendőrség a bácskai pénzhamisítók felderítése céljából tett, igen fényes eredménye lett. Már eddig is sikerült több pénzhamisítót elfogni, kik Bácska különböző részeiben önállóan üzték a pénzhamisítást. Most azonban — úgy látszik — a legnagyobb, de egyszersmind legügyesebb banda került kézre. A csendőrség ugyanis a folytonos kutatás közben rájött, hogy Csantavér községből nagy mennyiségű hamis pénz került forgalomba. Hosszu megfigyelés után sikerült a pénzhamisító-műhelyt is felfedezni, melynek berendezése valóságos meglepetés a hatóság embereit. A legfinomabb gépekkel dolgoztak a hamisítók, melyeket állítólag Németországból szereztek be. A műhely vezetője s egyszersmind a főmester *Balassa István* csantavéri lakos, rabviselt ember. Társai: *Balassa Szilvia*, *Balassa Pál*, ifj. *Balassa István*, *Utasy Veron*, *Vékony Boldizsár* és ifjabb *Vékony Boldizsár*. A bandát munkája közben lepte meg a csendőrség. A pénzhamisítók az ablakon keresztül akartak menekülni, de mindenhol szuronyos csendőr állta útjukat. A műhely átkutatása alkalmával nagy mennyiségű kész hamispénzt, ehhez szükséges anyagot és gépeket találtak, melyeket lefoglaltak és a tettesekkel együtt átadták a törvényszéknek.

* **Kirabolt kereskedő.** Vakmerő rablást követtek el eddig ismeretlen egyének Bárson, Dietz Jakab ottani kereskedő házában. E hó 24-én éjjel, három álarcos rabló behatolt Dietz szobájába. A zajra felébredt Dietz is, gyufát gyújtva, rémülve látta hogy három félelmes alak áll az ágya előtt. A baltákkal és revolverrel fölfegyverkezett rablók pénzt követeltek Dietztől. A kereskedő hamarosan nem tudott szóhoz jutni, de a rablókban volt annyi jó akarat, hogy bátorítani kezdték. — »Ne féljen no, nem lesz semi baja, csak a pénzt adja ide!« Erre a barátságos figyelmeztetésre Dietz magához tért s a mi pénz volt, azt átadta a rablóknak. A rablók azonban ezzel még nem elégedtek meg, hanem egyik társukat azzal a kedves figyelmeztetéssel hagyták hátra Dietz örszérére, »hogy ha megmozdul lödd le.« A többi pedig átkutatta az egész lakást s a mi értékebb holmit találtak, azt magukhoz véve, eltávoztak. Dietz, a mint a rablók eltávoztak lármát csapott és a kocsisát felakarta kelteni, hogy a csendőrséghez küldje. A kocsinak azonban hűlt helye volt. Ő maga futott tehát a csendőrséghez, hol előadván a dolgot, a csendőrség azonnal megindította a nyomozást. A csendőrség a nyomozás során megállapította, hogy a rablók Dietz kocsisa, *Zsivorin Mitru* oláh legény ersztette be a házba, a ki a rablás után meg is szökött. Másnap több gyanus egyént fogott el a csendőrség, de eddig még semmiféle bizonyítékot nem sikerült ellenük kideríteni. A megszökött kocsis sem sikerült eddig feltalálni.

* **A vadházasság vége.** Kegyetlen vérengzést követett el *Tunolof Nikolaj* jerszegi lakos, a vele vadházasságban élő *özvegy Jarga Argyellánné*. Az eset részletei a következők: *Özvegy Jarga Argyellánné*, kit elhunyt férje igen jó vagyoni viszonyok között hagyott hátra, megúván az özvegyi állapotot, ötven éves kora daczára heves szerelemre lobbant a nálánál jóval fiatalabb, de kicsapongó és részeges *Tunolof Nikolaj* iránt. Ez a szerelem eleinte csak titokban folyt, később azonban az asszony házába vette *Tunolofot* és együtt élt vele. *Tunolof*, a mint bele csöppent a jólétbe, teljesen nekiadta magát dorbézolásnak. Sokszor napokig is kimaradt és csak akkor tért haza, a mikor már a pénze elfogyott. Ilyenkor heves jelenetek játszódtak le a vadházasság között, minek rendesen az lett a vége, hogy *Tunolof* jól elverte az asszonyt, ezután pénzt csikart ki tőle és ismét folytatta a dorbézolást. A szerelmes asszony végre megunt a dolgot s elhatározta, hogy szakítani fog *Tunoloffal*. A napokban *Tunolof* valami hosszabb dorbézolás után ismét részegen tért haza és pénzt követelt az asszonytól. Jargáné azonban kijelentette, hogy többé egy krajczárt sem ad és kiutasította *Tunolofot* a lakásból, sőt *Tunolof* ruháit, a mit már előre összekötött, az ablakon kidobta az utcára. *Tunolof* erre iszonyu dühbe jött, felkapott az asztalról egy

nagy kést azzal nekirentott az asszonynak s hasát felhasított. A szerencsétlenül járt asszony a kapott sérülés folytán egy napi iszonyu kínlódás után meghalt. *Tunolofot*, a ki a gyilkosság után elmenekült, a csendőrség elfogta és átadta a törvényszéknek.

IRODALOM.

Az Uj Magyar Szemle legutóbbi száma a következő jeles aktuális tartalommal jelent meg: I. A cseh közjog. Irta: Dr. Kramár Károly. II. Összeférhetetlenség. Irta: Dr. Balogh Arthur. III. Kecskeméthy Aurél naplója. Irta: Vészi József. (Második közlemény) IV. A föld problémája. V. Diderot. Irta: Alexander Bernát. (Első közlemény). VI. Elnémult hangok. Regény. Irta: Rákosi Viktor. (Negyedik közlemény). VII. Dovaryné. Regény. Irta: Gustave Flaubert. Fordította: Ambrus Zoltán. (Negyedik közlemény). VIII. A társadalom-tudományról. Irta: Papp Dániel. IX. Krónika. X. Értésítő. (1. Tavaszitárlat. — 2. Felolvasások). Az Uj Magyar Szemle minden hó 15-én 10 ivnyi terjedelemben jelenik meg. Az Uj Magyar Szemle megrendelhető a kiadóhivatalban Budapest Üllői-ut 18. és minden könyvkereskedésben.

Igazságszolgáltatás.

A balmazújvárosi zendülés.

— Törvényszéki tárgyalás. —

Halálos kimenetelű népzendülés történt a múlt év június hó közepén Balmazújváros községben. E zendülésből kifolyólag keletkezett bűnügy tárgyalását tegnap reggel kezdte meg a debreczeni kir. törvényszék. Vádlottak, számszerint 37-en aktív részt vettek a zendülésben. A zendülés szociális jellegű volt, mely a bérharc miatt ütött ki.

Rendes szokás a községben, hogy vasárnaponként dobszóval összehívják a napszámba menő munkásokat és ott elszegődnek. Ilyen eset történt június hó 11-én is B.-Ujvároson. Nagy néptömeg gyűlt össze. Száz munkást keresett egy munkaadó. Ekkor a tömegből sokan hangos beszéddel lázítani kezdtek. Ráműtatták a munkás nép sanyaru helyzetére. Kiabáltak egyesek:

— A nép párnáját is elveszik, az előjáróság azonban semmit sem törődik azzal.

E lázító szavak hatottak, a nép zugni, majd hangosabban kiáltozni kezdett. Ekkor két csendőr érkezett elő, akik az összeverődött néptömeget először szóval igyekeztek szétoszlásra bírni. Mikor a pusztas szó nem használt, a csendőrök a puskatussal igyekeztek a népet a járdáról leszorítani.

A nép ekkor fenyegető állást foglalt el és kiabáltak: zavarjátok el a csendőröket, majd megmutatjuk mi... A csendőrök kénytelenek voltak hátrálni. A tömeg mindenütt utána és sikerült is nekik a két csendőrt a városházáig szorítani. Itt azonban a lázító és fenyegető kiabálások folytatódtak. A csendőrök ekkor sortűzet adtak és a nép közé lőttek. Egy embert: *Tóth Gábort*, egyik golyó szíven találta s holtan rogyott össze. A lövés után a nép csillapodni kezdett.

A lázadásból kifolyólag a megindított vizsgálat során 31 embert vád alá helyeztek. Tegnap kezdődött a végtárgyalás.

A monstre bűnügy tárgyalása előre láthatólag szombat estig el fog tartani.

A nagyváradi kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Dr. Marienescu Athanas*.

531 Marsovszky László — Bakos Juliánna — h. hagyva.

531 Korodi Mária — Jónás Lajos — helyben hagyva.

543 Mészáros István — Szabó Sára — helyben hagyva.

544 Kertmegi Zsuzsánna — Ladányi István és társa — h. hagyva.

674 Török József — Győri Mária — helyben hagyva.

1094 Stark Sámuel — Kanders Emma — h. hagyva.

Előadó: *Dr. Gedeon László.*

3268 Palyó Márton — Vajgely János — megváltoztatva.

3531 Kóti Juliánna és társa — Heder Katalin és társa — feloldva.

3534 Gere Katalin — Gere Mitru — megváltoztatva.

828 Schwartz Ábrahám hagyatéki ügye — h. hagyva.

Előadó: *Dr. Imrik Péter.*

431 Pantye Dan János és társa — Pafukán Juon — megváltoztatva.

469 Grosz Lajos — Pákozdi Ferencz — h. hagyva.

736 Bihoreana takarékpénztár — dr. Stokker József — megváltoztatva.

853 Békésmegyei takarékpénztár — D. Pikó Juliánna — megváltoztatva.

Előadó: *Dobósfy Alajos.*

430 Halász Istvánné — Balla Mihály — h. hagyva.

445 Kepezán Szida s társa — Keversán Constantín — rendelet.

467 Ambrus Gergely — Ambrus János — h. hagyva.

498 Özv. Somi Gáborné — Somi Rebeka — megváltoztatva.

503 Uj-Szent-Annai zsellér legelő felosztása — megváltoztatva.

541 Boros János — Szabó Klára — helyben hagyva.

Előadó: *Bige Gyula.*

5489 Özv. Hóka Andrásné — becsület sértés — visszautasítva.

5501 Köteles Mózes István — hatóság elleni erőszak — h. hagyva.

5503 Szegecs János — becsület sértés — visszautasítva.

5569 Borsi Sándor — becsület sértés — visszautasítva.

5585 Lup Illés — testi sértés — helyben hagyva.

5478 Argyelán György — lopás — helyben hagyva.

5504 Bleyer Ignác — testi sértés — visszautasítva.

Előadó: *Bócz Géza.*

636 Banes Vaszné — Krecsunás Gyorgye s társa — megváltoztatva.

1073 Sejki János — Szabó Ferencz — megváltoztatva.

1147 Murezsán Stefán — Taska Petru — rendelet.

1164 Nagy Sándorné — Nagy Mihály — megváltoztatva.

1200 Mester Pálné — Molnár György — megváltoztatva.

SZINHÁZ.

A kolozsvári színház a nyáron.

A kolozsvári Nemzeti Színház nem kis zavarban van most, hogy a legjobb nyári állomás elveszte után a nyári szezonban hogyan foglalkoztassa a társulatot.

E nyári szezonra nézve többféle kombinációt olvastunk, hogy a kolozsvári színtársulat a téli színház bezárása után átmeny *Deés-re* és ott fog játszani addig, míg a nyári színtársulat renoválják. Tény, hogy ennek örülne a deési közönség és Bornemissza Károly is mindent elkövetne, hogy nyélbe üssék a dolgot; de aligha lesz belőle valami. Bölöny intendáns két-három előadásra gondolt, de hogy az egész társulatot átvigye és ott huzamosabb ideig tartson előadásokat, arról szó sincs. A nyári színházat most tatarozzák és május hó közepére készen

lesznek vele. A téli színházat ekkor bezárják és a nyáriban folytatják az előadásokat. Május 15-ikétől június 15-ikéig fognak játszani a nyári színházban, a két hónapos szünet tehát június 16-én kezdődik és tart augusztus 15-ig, a mikor újra megkezdik az előadásokat a nyári színtársulat s mindaddig folytatják, míg a hűvös idő szükségessé nem teszi a téli színházba való visszaköltözést.

MULATSÁG.

A gymnasisták majálisa.

Hogy közeleg a szép virágos május, megjelennek a nyári mulatságok, majálisok szezonja is, melyeknek most már állandó rovatot is nyithatunk. Mint minden évben, úgy az idén is a gymnasisták kezdik meg a majálisok szezonját. Az ifjuság már meg is tette a kezdeményező lépéseket az idei majális rendezése tekintetében, tegnap ugyanis népes gyűlést tartott, melyen elhatározta a majális rendezését s annak határidejét *május hó 31-ére* tűzték ki a Félix-fürdőben. Ugyanekkor megalakították a majális rendezőségét is, tanár elnöknek fölkérték *Grexa* Loránd prem. r. főgymnasiumi tanárt, a ki a tisztelet el is fogadta. Ifjusági elnöknek ifj. *Harmathy* Károly, pénztárosnak *Breszlovsky* Ernő, titkárnak *Aliquander* Ödön gymnasiumi tanulókat választották meg. A majálisra szóló meghívók a napokban fognak szétküldetni.

HIVATALOS.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

Hivatalos hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala részéről közhírré tétetik, hogy az 1887. évi XII. t.-cz. alapján a város területén hivatalból eszközölköző védhímlő oltások, a városi tisztviselők közreműködésével, folyó évi április hó 29-ik napjától kezdve folytatólag minden vasárnap délelőtt 9—11 óráig Ujváros, Kert-utca 112. sz. a. tűzoltó laktanya nagytermében fognak megtartatni. Felhívatik ennél fogva a város közönsége s különösen a szülők, gyámok, kereskedők és iparosok azon figyelmeztetéssel, miszerint a még be nem oltott, vag, újra oltásra kötelezett gyermekek, illetve tanoncokkal a jelzett helyen és időben megjelenni annál is inkább szigorú kötelességüknek ismerjék, mert a mulasztók az 1887. évi XII. t.-cz. 11. §-a alapján 2—50 koronáig terjedő pénzbüntetéssel fognak büntettetni.

Nagyvárad, 1900. évi április hó 20-án.

Rimler Károly,
rendőrfőkapitány.

Közönség köre.

Mindazon jó barátok és ismerősök, kik forrón szeretett drága Etuskánk elhunytával mélyes fájdalommal résztvettük nyilvánítása és a végtisztességen való megjelenésük által enyhíteni igyekeztek, fogadják ezuttal mély köszönetünket.

Nagyvárad, 1900. április 27.

Marosi Endre
és a gyászoló család.

REGÉNY-CSARNOK.

EL MATARIFE.

Francziából fordította: V. A.

22.

Már elbeszéltem önnek a mi csodálatos harcainkat, azokat a véres ütközeteket Allegriánál, Arquijas-nál, Mendáza és Amescia mellett. Ez utolsó nap után a tábornok beirta jelentésébe: »Dicsőség a 3-ik navarrai csapatnak, melynek lelkesedését és halálmegvetését a harcban nem lehet semmihez sem hasonlítani! Ah! barátom, mily remek és rettenetes támadásaink voltak! Nem kellett sokáig szítani a mi tüzünket. A fegyver a kézben s kés a foguk közt s mi mint farkasok vetettük magunkat a Castillanokra, hogy ölünk. hogy széthasítsunk mindenkit, a ki nem fut, arras! . . . De ezek a mi ünnepeink és Don Thomas nem kevésbé használta ki a ezeket; szerette fáradsággal elemészteni az ellenséget. Nem is maradtunk egy pihenő helyen sem három napig. Mindig mozgásban, mindig bejártuk a sírak dombjait; este szemben a christinókkal, már másnap reggel 20 lie-nyire tőlük, hogy meglepjünk egy másik hadtestet. És senki sem gondolt panaszkodásra, de igen az ellenkezőre. Ah! ez volt életem tavasza!

Elhallgatott az öreg baszk néhány füstgomolyt bocsátott ki és kérdezte: — Volt ön háboruban?

— Voltam annyira, hogy megismerjem, de nem oly sokat, hogy megszeressem — feleltem.

Tehát ön megérti, — folytatá, — hogy annyira szeretve, oly szépnak ismerve megrészegedtem annak hatalmas bájától, meglefedkezvén amezgheimről. A háboru lett az én jegyesem. Hogy gondolhattam volna másra, mint az én durva mesterségemre. Közlegény, őrmester, tiszt, oly tüzzel ölelem fel ifjuságomat. Nem gondoltam, csak a szolgálatomra, nem voltak más álmaim, csak az ütközetek. Némelyszer, lehet, éjszaka lefeküdve, kívül a zajtól s illatos szelőlőtől meg-meg simogatva emlékembe jött a lesacai ünnepnap, az ascaini kisleány, kinek ígéretemet adtam, de ez az emlék távol tűnt fel nekem, mint naiv álom, mint gyermekes multság, méltatlan ahhoz, hogy egy férfi, egy katona foglalkozzék vele.

Két évig tartott ez az élet, egész Zumalacarreguy haláláig. Tudja, mikor történt ez: a kedv nem hagyta el azt, ki gyakran magára sem gondolt. Bilbast ostromoltuk és 1835. július 15-én magát a nagy embert II. Károly védő szellemét is eltalálta egy golyó. Halála behar beitzen, így kellett ennek történni.

Három vagy négy nappal ezelőtt nevezett ki kapitánynak. Mikor holtan láttam, úgy tetszett nekem, mintha Cautabria is vele együtt lehelte volna ki lelkét. Kerestem az alkalmat, hogy kivégezzem magam. Jaj! nem adták őt soha vissza többé. A vezérek közt egyenetlenség terjedt el és több mint tíz hónapig a védelmi állapotban volt a hadsereg.

— Én is szerencsésnek találtam magam, hogy elküldtek a következő télen csapatommal és Sturitza őrnagygyal együtt, a francia határra, hol reméltem, hogy találok dolgot. Don Joakim visszatért Lesacába plebánosnak, mikor a vezérlő kapitány meghalt és nála láttam viszont anyámat, mikor új helyemet jöttem elfoglalni.

Tudja, hogy Zumalacarreguy első gondja volt, mit igen fontosnak tartott, biztosítani a határt, oly módon, hogy élelmiszereit a baszk földön keresztül Franciaországból hozatta, mert a Provinciák összes városait az ellenség tartotta fogva. Azt is tudja, hogy a francia kormány akkor a christinó pártnak több támogatást adott, mint kellett volna. Alig, hogy feláztak a Provinciák, egy francia hadsereg foglalt állást a határon, gond volt arról is, hogy a vezérletet baszkra, valami Harispe tábornokra bizzák, ki egykor harczolt a mi hegyekben és igen jól ősmerte a helyet. Nem szólok semmit; ő teljesítette a parancsokat; de sokszor megátkoztuk őt tanácsaiért és a segélyért, melyben a christinó tábornokokat részesítette, nem is szólva a pénzről s a töltényekről,

melyeket azoknak küldött, magának az áruló Min-a-nak is, az ő régi ellenségének.
(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Stefánia a pápánál.

Budapest, április 26. (Saj. tud. táv.)
Lónyay gróf és nejének a pápánál tett látogatásáról írják, hogy a pápa a Lónyay párt fejedelmet megillető módon fogadta. Tiszteletükre érkezésükkor egy szakasz gárdista volt kivezényelve.

Stefánia belépett az elfogadó terembe, erősen zokogni kezdett s térdre rogyott. A pápa Ő Szentsége fölkelt és elébe ment az új párnak. Lónyayné karját megfogta s fölsegítette. Vigasztaló szavakat intézett hozzá s fejét megsimogatta. E kegyes fogadtatásra Lónyayné még jobban elérzékenyült. Megfogta a pápa kezét s összevissza csókolta, a zokogástól azonban egy szót sem tudott szólani.

A pápa Ő Szentsége újra meg újra vigasztalta. Bizzék Istenben, a ki a szenvedőket megsegíti. Megígérte ezután, hogy szüleinél ki fogja eszközölni a kibékülést. Az új pár mintegy fél óra hosszat időzött a pápa társaságában, a ki kegyesen bocsátotta el végül őket s Stefániának egy arcképét ajándékozta, melyre sajátkezűleg írta föl nevét.

Eötvöst nem fogadják vissza.

Budapest, április 26. (Saj. tud. táv.)
A M-g szerint a Kossuth párt tegnapi konferenciája előtt szó volt arról, hogy Eötvös Károlyt visszafogadják a pártba, de a nagy többség határozottan ellene volt a visszafogadásnak. Körülbelül 18 ellen csak 4-en akarják Eötvöst visszafogadni s ennek következtében a konferencián elő sem terjesztették.

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúli eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, április 26.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	—	—	—	—	736.60
Magyar hitel	—	—	—	—	744.—
Allamvasut	—	—	—	—	641.50
Rimamurányi	—	—	—	—	623.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	463.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, április 26.

Buza októberre	—	—	—	—	8.03
Buza áprilisra	—	—	—	—	7.78
Uj tengeri	—	—	—	—	5.48
Rozs okt.	—	—	—	—	6.94
Zab okt.	—	—	—	—	5.35
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. április 26-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	97.50
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	92.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ %	—	—	—	—	101.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ %	—	—	—	—	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	99.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	92.78
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	98.—
Horváth-szlávon földtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	99.—
Magyar nyerevény-sorsjegyek-kölcsön	—	—	—	—	164.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	139.50
Osztrák járdék papirban	—	—	—	—	98.50
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	—	98.60
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	98.25
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	98.50
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	136.—
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	17.50
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	741.—
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	736.50
Párisi vista	—	—	—	—	96.42
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	—	19.23
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	118.30
London vista	—	—	—	—	242.90
20 márkás arany	—	—	—	—	23.60

A sorsjegyekért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

URANIA

tudományos színház jelentése.

Tisztelettel értesitem a mélyen tisztelt közönséget, hogy a budapesti „URANIA” színház mintájára berendezett „Urania” színházamban előadásaim sorozatát, mely csak 6 előadásra terjedhet,

Nagyváradon, 1900. ápr. 28-án,

szombaton s a következő napokban a „FEKETE SAS” vendéglő nagytermében fogom bemutatni.

Gazdag és változatos műsorom között bemutatom az északi sark megközelítéséért a tudományos világ nagy érdeklődése mellett folytatott küzdelemnek bátor és önfeláldozó harcosait **Nansen, Nordenskjöld, André** s a szerencsétlenül jár **Jeanette** hajó küzdelmét az északi jéghegyek között nagy vetített képekkel.

Továbbá a népszerű csillagászat, az égi testek alakja, pályája, a napkörüli forrása, bő magyarázat színes nagy vetített képekkel. Előadásaimról minden városban úgy a sajtó, mint a tudományt ápoló tanári kar a tanuló ifjuság a legmelegebb elismerésben részesített.

Miután itt időzésem csak néhány napra terjed, a legmélyebb tisztelettel kérem a n. é. közönség tömeges pártfogását.

Helyárak: Első két sor **80** kr., többi sorok **60** kr., zártzék **40** kr., földszinti állóhely **20** kr., karzat **15** kr.

Jegyek előre válthatók Pauker Dániel könyvkereskedésében d. e. 9-től 12-ig. d. u. 2-től 5-ig és este a pénztárnál.

— Kezdeté este **8 órakor.** —

Nagyvárad, 1900. április 26.

Mély tisztelettel:

Kolozsváry Nagy József,
„Urania” igazgató.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.			Vaskóh—Belényes—Nagyvárad			Nagyvárad—Gyoma			Gyoma—Nagyvárad.		
	V. v.	Sz. v.		Sz. v.	Th. v. sz. sz.		V. v.	Sz. v.		Sz. v.	V. v.
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 43	Nagyvárad ind.	5 50	1 54	Gyoma ind.	3 40	2 30
V.-Velenceze	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya	4 42	3 12	Ósi	6 09	2 08	Déva-Ványa	4 37	3 35
Félix-Fürdő	4 32	3 13	Szudrics	5 09	3 52	Uj-Palota	6 24	2 22	Körös-Ladány	5 13	4 22
Kardó	4 50	3 27	Belényes	5 37	4 15	Gyires	6 41	2 34	Szeghalom	5 40	4 50
Magyar-Gyepes	5 50	4 17	Sonkolyos	5 58	4 27	Körös-szeg	7 02	2 53	Vésztő	6 12	5 20
Tasádfő	6 07	4 31	Belényes-Ujlak	6 10	4 37	Szakál	7 39	3 22	Kót	6 38	6 00
Drák-Cséke	6 30	4 45	Borz	6 19	4 58	Nagy-tóti	7 55	3 36	Iráz	6 52	6 20
Magyar-Cséke	6 50	5 12	Sólyom	6 35	5 19	Komádi	8 25	3 49	Komádi	7 10	7 06
Dusesd	7 05	5 12	Gyanta	6 56	5 19	Iráz	8 42	4 06	Nagy-tóti	7 22	7 15
Szombatság-Rogoz	7 46	5 47	Hollód	7 10	5 34	Kót	9 19	4 31	Szakál	7 48	7 48
Hollód	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz	7 31	6 03	Vésztő	9 44	4 56	Körös-szeg	8 11	8 13
Gyanta	8 12	6 11	Dusesd	7 55	6 34	Szeghalom	10 34	5 47	Gyires	8 33	8 22
	8 38	6 36	Magyar-Cséke	8 07	6 49	Körös-Ladány	11 —	6 05	Uj-Palota	8 47	8 54
	8 53	6 50	Drák-Cséke	8 26	7 17	Déva-Ványa	12 03	6 55	Ósi	9 03	9 13
Belényes-Ujlak	9 05	7 01	Tasádfő	8 40	7 33	Gyoma érk.	12 45	7 40	Nagyvárad érk.	9 20	9 32
Sonkolyos	9 18	7 13	Magyar-Gyepes	8 54	7 50						
Belényes	10 04	7 47	Kardó	9 27	8 31						
Szudrics	10 27	8 09	Félix-Fürdő	9 40	8 45						
Lunka-Rézbánya	10 56	8 34	V.-Velenceze	10 01	9 09						
Vaskóh érk.	11 12	8 49	Nagyvárad érk.	10 11	9 19						

Székelyhid—Margitta			Margitta—Székelyhid		
	V. v.	Sz. v.		V. v.	Sz. v.
Székelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45
Apátkeresztur	10 46	8 41	Monos-Petri	4 46	4 56
V.-Ábrány	11 03	8 55	V.-Ábrány	4 57	5 08
Monos-Petri	11 16	9 06	Apátkeresztur	5 13	5 26
Margitta érk.	11 28	9 16	Székelyhid érk.	5 54	6 07

Nagyvárad—Érmihályfalva			Érmihályfalva—Nagyvárad.		
	Vegyes v.	Sz. v.		Sz. v.	Vegyes v.
Nagyvárad ind.	6 50	4 10	Érmihályfalva ind.	5 05	5 00
B.-Püspöki	7 17	4 26	Érselind	5 37	6 00
Bihar	7 44	4 49	Székelyhid	6 14	6 23
Paptamási	8 13	5 15	Nagykágya	6 27	7 00
Gyapoly	8 29	5 30	B.-Diószeg	6 42	7 20
B.-Diószeg	8 52	5 48	Gyapoly	6 59	7 38
Nagykágya	9 07	6 02	Paptamási	7 24	8 04
Székelyhid	9 40	6 24	Bihar	7 45	8 28
Érselind	10 08	6 47	B.-Püspöki	8 04	8 48
Érmihályfalva érk.	10 44	7 21	Nagyvárad érk.	8 21	9 09

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint vankitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időtartamúak.
*gal jelzettek feltételes megálló helyek.